

JUBILIEJUS

Vieno veiksmo pokštas

VEIKĖJAI

ŠIPUČINAS ANDREJUS ANDREJEVIČIUS, N Savitarpio kredito draugijos valdybos pirmininkas, nesenai žmogus su monokliu
TATJANA ALEKSEJEVNA, jo žmona, dvidešimt penkerių metų
CHIRINAS KUZMA NIKOLAJEVIČIUS, banko buhalteris, senukas
MERČIUTKINA NASTASJA FIODOROVNA, senutė su salopu
BANKO NARIAI
BANKO TARNAUTOJAI

Veiksmas vyksta N Savitarpio kredito banke

Valdybos pirmininko kabinetas. Kairėje durys į banko kontorą. Du rašomieji stalai. Interjeras su pretenzijomis į rafinuotą prabangą; aksomu apmušti baldai, gėlės, statulos, kilimai, telefonas.— Vidudienis

Chirinas (vienas, apsiavęs veltiniais)

CHIRINAS (*šaukia durų link*). Pasiųskit ką nors į vaisinę nupirkti valerijonų lašų už penkiolika kapeikų ir liepkit į direktoriaus kabinetą atnešti šviežio vandens! Šimtą kartų jums sakyk! (*Eina prie stalo*) Visai nusikamavau. Jau ketvirta para rašau akių nesumerkdamas; nuo ryto ligi vakaro rašau šičia, o nuo vakaro ligi ryto — namie. (*Kosti*) O čia dar viso kūno uždegimas. Krečia šaltis, karštis, kosulys, kojas laužo ir akyse tokie... jaustukai. (*Sėdasi*) Mūsų pamaiva, tasai niekšas valdybos pirmininkas, šiandien visuotiniame susirinkime skaitys pranešimą: „Mūsų bankas šiandien ir ateity“. Koksai Gambeta¹, tik pamanyk... (*Rašo*) Du... vienas... vienas... šeši... nulis... septyni... Paskiau šeši... nulis... vienas... šeši... Jis nori akis apmuilinti, o tu čia sėdėk ir dirbk jam lyg katorgininkas!.. Jisai tam pranešime vien tik poezijos priskiedė ir daugiau nieko, o man šit kiaurą dieną skaitytuvais taukšėk, trauk jį velniai!.. (*Taukši skaitytuvais*) Negaliu pakešti! (*Rašo*) Vadinasi, vienas... trys... septyni... du... vienas... nulis... Žadėjo už triūsą atlyginti. Jeigu šiandien viskas baigsis laimingai ir pavyks apmulkinti publiką, tai žadėjo auksinį žetoną ir tris šimtus premijos... Pamatysim. (*Rašo*) Na, o jei mano triūsas nueis veltui, tai, brolau, atleisk... Aš žmogus karštas... Aš, brolau, ant staigiųjų galiu ir nusikaltimą padaryti... Taip!

---

¹ L. L. Gambeta (1838—1882) — prancūzų valstybės politinis veikėjas, išgarsėjęs kaip puikus oratorius.

Už scenos triukšmas, plojimai. Šipučino balsas: „Dėkui! dėkui! Sujaudintas!“ Įeina Šipučas. Jis su fraku ir baltu kaklaraiščiu; rankose — ką tik jam padovanotas albumas

ŠIPUČINAS (*stovėdamas tarpdury ir kreipdamasis į konto:ą*). Šitą jūsų dovaną, brangūs bendradarbiai, saugosiu ligi pat mirties kaip laimingiausių savo gyvenimo dienų atminimą! Taip, gerbiamieji! Dar kartą dėkui! (*Siunčia oro bučinį ir eina prie Chirino*) Mano mielas, mano gerbiamasis Kuzma Nikolajevičiau!

Visą laiką, kol jis būna scenoje, tarnautojai protarpiais įeina su raštais pasirašyti ir išeina

CHIRINAS (*stodamasis*). Turiu garbės pasveikinti jus, Andrejau Andrejičiau, mūsų banko penkiolikos metų jubiliejaus proga ir linkiu, kad...

ŠIPUČINAS (*stipriai spaudžia ranką*). Dėkui, branguisis! Dėkui! Manau, kad šią reikšmingą dieną, jubiliejaus proga, galima ir pasibučiuoti!..

Bučiuojasi

Labai, labai džiaugiuosi! Dėkui jums už tarnybą... už viską, už viską dėkui! Jeigu aš, kol turiu garbės būti šio banko valdybos pirmininku, padariau kai ką naudinga, tai visų pirma privalau dėkoti bendradarbiams. (*Atsidūsta*) Taip, mielas, penkiolika metų! Penkiolika metų, ne veltui aš Šipučas! (*Žvaliai*) Na, kaip mano pranešimas? Varosi į priekį?

CHIRINAS. Taip. Beliko koks penketas puslapių.

ŠIPUČINAS. Puiku. Vadinasi, ligi trijų valandų bus baigtas?

CHIRINAS. Jei niekas nesutrukdys, tai baigsiu. Jau niekai beliko.

ŠIPUČINAS. Nuostabu. Nuostabu, ne veltui aš Šipučas! Visuotinis susirinkimas bus ketvirtą. Malonėkit; brangusis. Duokit man pirmąją pusę, aš panagrinsiu... Duokit greičiau... (*Ima pranešimą*) Iš to pranešimo aš daug tikiuo-

si... Tai mano profession de foi², arba, tikriau pasakius, mano fejerverkas!.. Fejerverkas, ne veltui aš Šipučinas! (*Sėdasi ir patylom skaito pranešimą*) Vis dėlto pavargau velnioniškai... Naktį turėjau podagros priepuoliuką, visą rytą atėmė reikalai ir lakstymai, paskiau tas bruzdėjimas, ovacijos, šitas jaudinimasis... pavargau!

CHIRINAS (*rašo*). Du... nulis... nulis... trys... devyni... du... nulis... Nuo skaičių akyse žalia... Trys... vienas... šeši... keturi... vienas... penki... (*Taukši skaitytuvais*)

ŠIPUČINAS. Dar nemalonumas... Širyt pas mane buvo jūsų žmona ir vėl skundėsi jumis. Sakė, kad jūs vakar vakare ją ir svainę su peiliu vaikėtės. Kuzma Nikolajičiau, į ką tai panašu? Ajajai!

CHIRINAS (*rūsčiai*). Jubiliejaus proga, Andrejau Andrejičiau, drįstu kreiptis į jus su prašymu. Bent jau iš pagarbos katorgiškam mano darbui prašyčiau jūsų nesikišti į mano šeimyninį gyvenimą! Prašyčiau!

ŠIPUČINAS (*atsidūsta*). Nepakenčiamas jūsų charakteris, Kuzma Nikolajičiau! Puikus, gerbtinas žmogus, o su moterimis elgiatės lyg koks Džekas³. Iš tikrųjų. Nesuprantu, už ką jų taip neapkenčiat.

CHIRINAS. O šit aš nesuprantu: už ką jas taip mylit?

Pauzė

ŠIPUČINAS. Tarnautojai ką tik padovanojo albumą, o banko nariai, kaip girdėjau, žada man įteikti sveikinimo raštą ir sidabrinį ąsotį... (*Žaidžia su monokliu*) Gerai, ne veltui aš Šipučinas! Tai ne pro šalį... Banko reputacijai reikia šiokios tokios pompos, velniai rautų! Jūs savas žmogus, be abejo, viską žinote... Sveikinimo raštą surašiau aš pats, sidabrinį ąsotį irgi pats... Na, ir sveikinimo rašto aptaisai keturiasdešimt penki rubliai, tačiau be šito neapsieisi... Patys nebūtų susipratę. (*Apsidalro*) Kokia apystata! Kas per apystata! Šit šneka, jog aš smulkmeniškąs, jog man reikia, kad tiktai būtų durų rankenos nuvalytos, kad

² Tikėjimo išpažinimas (*pranc.*).

³ Džekas — garsus XIX a. Anglijos nusikaltėlis maniakas, moterų žudikas.

tarnautojai ryšėtų madingus kaklaraiščius, o prie paradinių stovėtų drūtas šveicorius. Na jau ne, gerbiamieji. Durų rankenos ir drūtas šveicorius — ne smulkmena. Namie aš galiu būti miesčionis, esti ir miegoti kaip kiaulė, gerti neišsiblaivydamas...

CHIRINAS. Prašyčiau be užuominų!

ŠIPUČINAS. Ak, jokios čia užuominos! Koks nepakenčiamas jūsų charakteris... Tai šit aš ir sakau; namie galiu būti miesčionis, parveniu⁴ ir elgtis kaip įpratęs, bet čia viskas turi būti e n g r a n d⁵. Čia bankas! Čia kiekviena detalė turi, taip sakant, imponuoti ir atrodyti iškilmingai. (*Pakelia nuo grindų popiergalį ir meta į židinį*) Mano nuopelnas ir yra, kad aš aukštai iškėliau banko reputaciją!.. Didelis dalykas — tonas! Didelis dalykas, ne veltui aš Šipučinasi! (*Nužve!gęs Chiriną*) Mano mielas, kiekvieną akimirksnį čia gali pasirodyti banko narių deputacija, o jūs su veltiniais, su tuo šaliku... su klaikios spalvos švarku... Galėjot užsivilkti fraką, pagaliau nors juodą surdutą...

CHIRINAS. Man sveikata brangesnė negu jūsų banko nariai. Man viso kūno uždegimas.

ŠIPUČINAS (*jaudindamasis*). Bet matote, jog tai netvarka! Jūs gadinate ansamblį!

CHIRINAS. Jeigu ateis deputacija, aš galiu pasislėpti. Maža bėda... (*Rašo*) Septyni... vienas... septyni... du... vienas... penki... nulis... Aš ir pats nemėgstu netvarkos... Septyni... du... devyni... (*Taukši skaitytuvais*) Negaliu pakęsti netvarkos! Va gerai būtumėt padaręs, jeigu šiandien į jubiliejinius pietus nebūtumėt pakvietęs damų...

ŠIPUČINAS. Kokia nesąmonė...

CHIRINAS. Žinau, kad jūs dėl prašmatnumo prisileisit šiandien jų pilną salę, bet, matysit, jos viską jums sugadins. Iš jų vien negerumai ir netvarka.

ŠIPUČINAS. Atvirksčiai, moterų draugija taurina!

CHIRINAS. Taip... Jūsų žmona, regis, išsimokslinusi, o praeitą savaitę, pirmadienį, taip leptelėjo, jog paskui aš

---

⁴ *Pranc.* parvenu — iškilėlis, prasimušėlis,

⁵ Su užmoju (*pranc.*),

dvi dienas rankomis skėsčiojau. Staiga pašalinių akivaizdoj ji klausia: „Ar teisybė, kad mūsų bankui vyras pripirko Driažskio-Priažskio banko akcijų, kurios smuko biržoje? Ach, mano vyras taip nerimauja!“ Ir tai pašalinių akivaizdoj! Nesuprantu, kokio galo joms išsiplepat! Norit, kad jos mus į kaltinamųjų suolą nuvestų?

ŠIPUČINAS. Na, liaukitės, liaukitės! Kaip jubiliejui, visa tai per daug niūru. Beje, jūs man kai ką priminėte. *(Žiūri į laikrodį)* Tuoju turi atvykti maniškė. Iš teisybės reikėjo nuvažiuoti į stotį, pasitikti jos, vargšelės, bet nėra laiko ir... ir pavargau. Prisipažįstu, dėl to aš nesidžiaugiu! Kitaip pasakius, džiaugiuosi, bet būtų maloniau, jeigu ji dienele kitą dar pagyventų pas savo motiną. Užsimanys, kad šiandien praleisčiau su ja visą vakarą, o šiandien po pietų esame numatę nedidelę ekskursiją... *(Krūpteli)* Bet mane jau krečia nervinis drebulys. Nervai taip įtempti, kad užtenka, rodos, menkiausio mažmožio, ir aš pravirksiu! Ne, reikia būti stipriam, ne veltui aš Šipučas!

Įeina Tatjana Aleksejevna, apsivilkusi lietpaltį, su kelionės krepšeliu per petį

O! Vilką minim, vilkas čia!

TATJANA ALEKSEJEVNA. Mielasis! *(Puola prie vyro; ilgas bučiny)*

ŠIPUČINAS. O mes ką tik apie tave šnekėjom!.. *(Žiūri į laikrodį)*

TATJANA ALEKSEJEVNA *(uždususi)*. Pasiilgai? Sveikas? Aš nė namie dar nebuvo, iš stoties tiesiai čia. Tau daug daug turiu papasakoti... negaliu iškęsti... Nenusirengsiu aš tik trumpam... *(Chirinui)* Sveiki, Kuzma Nikolajičiau! *(Vyrui)* Ar namie viskas gerai?

ŠIPUČINAS. Viskas. O tu per tą savaitę pasitaisei, pagražėjai... Na, kaip suvažinėjai?

TATJANA ALEKSEJEVNA. Puikiai. Linkėjimų tau nuo mamos ir Katios. Vasilijus Andrejičius liepė tave pabučiuoti. *(Bučiuoja)* Teta įdavė tau stiklainį uogienės, ir visi pyksta, kad nerašai. Zina liepė tave pabučiuoti. *(Bučiuoja)* Ach, jeigu žinotum, kas atsitiko! Kas atsitiko! Net baisu

pasakoti! Ach, kas atsitiko! Bet iš akių matau, nesidžiau-
gi, kad parvažiavau!

ŠIPUČINAS. Atvirkščiai... Brangioji... (*Bučiuoja*)

Chirinas piktai kosčioja

TATJANA ALEKSEJEVNA (*atsidūsta*). Ach, vargšė
Katia, vargšė Katia! Man jos taip gaila, taip gaila!

ŠIPUČINAS. Šiandien, brangioji, pas mus jubiliejus,
kiekvieną akimirksnį čionai gali pasirodyti banko narių
deputacija, o tu tinkamai neapsirengusi.

TATJANA ALEKSEJEVNA. Tiesa, jubiliejus! Sveiki-
nu, ponai... Linkiu jums... Vadinasi, šiandien suėjimas,
pietūs... Tai man patinka... Pameni tą puikų sveikinimo
raštą, kurį tu taip ilgai rašei banko nariams? Ar šiandien
tau jį perskaitys?

Chirinas piktai kosčioja

ŠIPUČINAS (*sumišęs*). Brangioji, apie tai nedera šne-
kėti... Iš tikrųjų verčiau važiuotum namo.

TATJANA ALEKSEJEVNA. Tuoju, tuoju. Bemat
papasakoju ir važiuoju. Aš viską nuo pat pradžių. Taigi...
Pameni, kai mane palydėjai, aš atsisdėu šalia tos storos
ponios ir ėmiau skaityt. Vagone šnekėtis nemėgstu. Tris
stotis praleidau skaitydama, su niekuo nė žodžiu nepersi-
mečiau... Na, atėjo vakaras, ir, žinai, apniko tokios niūrios
mintys! Priešais sėdėjo jaunuolis, toks nieko sau, nebjau-
rus brunetas... Na, išsikalbėjom... Priėjo jūreivis, paskui
studentas... (*Juokiasi*) Pasakiau, kad aš netekėjusi... Kaip
jie merginosi! Plepėjom iki pat vidurnakčio, brunetas pa-
sakojo be galo juokingus anekdotus, o jūreivis vis daina-
vo. Net ėmė skaudėti krūtinę nuo juoko. O kai jūreivis —
ach, tie jūreiviai! — kai jūreivis atsitiktinai sužinojo, kad
mano vardas Tatjana, tai žinai, ką uždainavo? (*Dainuoja*
bosu) Prispapazinsiu, drauge mano, be galo aš myliu Tatja-
ną...⁶ (*Kvatoja*)

Chirinas piktai kosčioja

---

⁶ Iš Gremino arijos operoje „Eugenijus Oneginas“. Vertė S. Yla.

ŠIPUČINAS. Bet, Taniuša, mes trukdom Kuzmai Nikolajičiui. Važiuk namo, brangioji... Paskui...

TATJANA ALEKSEJEVNA. Nieko, nieko, tegu ir jis pasiklauso, labai įdomu. Tuoju baigsiu. Į stotį pasitikti atvažiavo Serioža. Pasimaišė kažkoks jaunuolis, rodos, mokesčių inspektorius, nieko sau, šaunus, ypač akys... Serioža supažindino su juo, ir mes išvažiavom trise... Oras buvo nuostabus...

Už scenos balsai: „Negalima! Negalima! Ko jums reikia?“ Įeina Merčiutkina

MERČIUTKINA (*tarpdury, gindamasi*). Ko gi graibstotės? Dar ko! Man reikia jo paties!.. (*Įeina, Šipučinui*) Turiu garbės, jūsų prakilnybe... Gubernijos sekretoriaus žmona, Nastasja Fiodorovna Merčiutkina.

ŠIPUČINAS. Ko jums reikia?

MERČIUTKINA. Teikitės matyti, jūsų prakilnybe, mano vyras, gubernijos sekretorius Merčiutkinas, penkis mėnesius sirgo, ir kol jis gulėjo namie ir gydėsi, jį be jokios priežasties atleido, jūsų prakilnybe, o kai aš nuėjau jo algos, tai jie, teikitės matyti, ėmė ir išskaičiavo iš jo algos dvidešimt keturis rublius trisdešimt šešias kapeikas. „Už ką?— klausiu. „O jisai,— sako,— ėmė iš savišalpos kasos, ir už jį kiti laidavo.“ Kaipgi šitaip? Negi jis galėjo be mano žinios imti? Taip negalima, jūsų prakilnybe! Aš neturtinga moteris, manausi tik iš nuomininkų... Aš silpna, bejėgė... Iš visur kenčiu nuoskaudas ir iš nieko negirdžiu gero žodžio.

ŠIPUČINAS. Parodykit... (*Ima iš jos prašymą ir stovėdamas skaito*)

TATJANA ALEKSEJEVNA (*Chirinui*). Bet reikia iš pradžių... Praeitą savaitę gaunu staiga iš mamos laišką. Rašo, kad seseriai Katiai pasipiršo kažkoks Grendilevskis. Nuostabus, kuklus jaunuolis, bet neturi jokių lėšų ir be padėties. Ir, nelaimė, įsivaizduokit, Katiai jis patiko. Ką čia daryti? Mama rašo, kad aš tučtuojau atvažiuočiau ir Katią atkalbėčiau...

CHIRINAS (*piktai*). Atleiskit, jūs man sumaišėt! Jūs, mama ir toji Katia, o aš va susimaišiau ir nieko nesuprantu.

TATJANA ALEKSEJEVNA. Baisus daiktas! O jūs klausykit, kai su jums kalba dama! Ko gi šiandien toks piktas? Įsimylėjot? (*Juokiasi*)

ŠIPUČINAS (*Merčiutkinai*). Bet atleiskit, kaipgi šitaip? Aš nieko nesuprantu...

TATJANA ALEKSEJEVNA. Įsimylėjot? Aha! Paraudol!

ŠIPUČINAS (*žmonai*). Taniuša, išeik, brangioji, trumpam į raštinę. Aš tuoj.

TATJANA ALEKSEJEVNA. Gerai. (*Išeina*)

ŠIPUČINAS. Nieko nesuprantu. Matyt, ponia, jūs ne čia pataikėt. Jūsų prašymas visai ne mums priklauso. Jūs pasistenkit kreiptis į tą žinybą, kur tarnavo jūsų vyras.

MERČIUTKINA. Meldžiamasis, aš jau penkiose vietose buvau, niekur net prašymo nepriėmė. Aš jau ir susipainiojau, bet ačiū žentui Borisui Matvejičiui, pamokė nueiti pas jus: „Motuše,— sako,— kreipkitės į poną Šipučiną, jis įtakingas žmogus, viską gali...“ Padėkit, jūsų prakilnybel!

ŠIPUČINAS. Ponia Merčiutkina, mes nieko negalim jums padėti. Supraskit: jūsų vyras, kiek galiu spręsti, tarnavo karo medicinos žinyboj, o mūsų įstaiga visiškai privati, komercinė, mes laikom banką. Kaip galima šito nesuprasti?

MERČIUTKINA. Jūsų prakilnybe, o kad mano vyras sirgo, aš turiu daktaro pažymėjimą. Šit jis, teikitės pažiūrėti...

ŠIPUČINAS (*suirzęs*). Puiku, tikiu jums, bet kartoju, kad tai mums nepriklauso.

Už scenos juokiasi Tatjana Aleksejevna, paskui vyras

(*Dirstelėjęs į duris*) Ji ten trukdo tarnautojams. (*Merčiutkinai*) Keista ir net juokinga. Nejau jūsų vyras nežino, kur turite kreiptis?

MERČIUTKINA. Jisai, jūsų prakilnybe, ničnieko nežino. Varo vis tą pat: „Ne tavo reikalas, eik šalin!“, tai tau ir visas...

ŠIPUČINAS. Kartoju, ponia: jūsų vyras tarnavo karo medicinos žinyboj, o čia bankas, privati, komercinė įstaiga...

MERČIUTKINA. Taip, taip, taip... Suprantu, meldžiamasis. Tada, jūsų prakilnybe, liepkit man išmokėti nors penkiolika rublių! Sutinku ir ne visus iš karto.

ŠIPUČINAS (*atsidūsta*). Och!

CHIRINAS. Andrejau Andrejičiau, šitaip aš niekada pranešimo nebaigsiu!

ŠIPUČINAS. Tuoju. (*Merčiutkinai*) Jums neišaiškinsi. Supraskit pagaliau, kad kreiptis į mus su tokiu prašymu taip pat keista, kaip paduoti skyrybų prašymą, sakysim, į vaistinę ar į prabavimo rūmus.

Beldimas į duris. Tatjanos Aleksejevnos balsas: „Andrejau, ar galima užteiti?“

(*Rėkia*) Palauk, brangioji, tuoju! (*Merčiutkinai*) Jums ne viską išmokėjo, bet kuo mes čia dėti? Ir, be to, ponia, pas mus šiandien jubiliejus, mes užsiėmę... ir čia gali bemat kas nors įeiti... Atleiskit...

MERČIUTKINA. Jūsų prakilnybe, pasigailėkite manęs, vargšės! Aš silpna, bejėgė moteris... Mirtinai nusikamavau. Ir su nuomininkais bylinėkis, ir vyrų rūpinkis, ir namus apeik, o čia dar žentas be tarnybos sėdi.

ŠIPUČINAS. Ponias Merčiutkina, aš... Ne, atleiskit, aš negaliu su jumis kalbėti! Man net galva apsvaigo... Jūs ir mums trukdot, ir pati veltui gaištat laiką... (*Atsidūsta, į šalį*) Višta, ne veltui aš Šipučas! (*Chirinui*) Kuzma Nikolajičiau, būkit geras, paaiškinkit ponias Merčiutkinai... (*Mosteli ranka ir išeina į kontorą*)

CHIRINAS (*prieina prie Merčiutkinos, rūsčiai*). Ko jums reikia?

MERČIUTKINA. Aš silpna, bejėgė moteris... Pažiūrėti gal tvirta, o iš arčiau nė gyslelės sveikos nerasi! Vos pastoviu ant kojų ir apetito netekau. Šiandien gėriau kafi-jos, ir be jokio malonumo.

CHIRINAS. Aš klausiu, ko jums reikia.

MERČIUTKINA. Liepkite, meldžiamasis, išmokėti man penkiolika rublių, o kitus nors po mėnesio.

CHIRINAS. Bet jums, rodos, buvo aiškiai pasakyta: čia bankas!

MERČIUTKINA. Taip, taip... O jei reikia, galiu medicinos pažymėjimą parodyti.

CHIRINAS. Ar galvą turit ant pečių, ar ką?

MERČIUTKINA. Brangusis, bet aš prašau, kas priklausos. Man svetimo nereikia.

CHIRINAS. Aš jūsų, madam, klausiu: ar galvą ant pečių turit, ar ką? Na, velniai rautų, nėra kada su jumis kalbėti! Aš užsiėmęs. (*Rodo į duris*) Prašom!

MERČIUTKINA (*nustebusi*). O kaip su pinigais?..

CHIRINAS. Vienu žodžiu, ant pečių turite ne galvą, o šit ką... (*Stuksi pirštu į stalą, paskui sau į kaktą*)

MERČIUTKINA (*įsižeidusi*). Ką? Na, nėra čia ko, nėra... Savo žmonai pabarškink... Aš gubernijos sekretorienė... Jūs manęs per daug ne...

CHIRINAS (*užsiplieskęs, pusbalsiu*). Lauk iš čia!

MERČIUTKINA. Na, na, na... Per daug nel..

CHIRINAS (*pusbalsiu*). Jeigu tučtuojau neišeisi, tai liepsiu pašaukti kiemsargį! Lauk! (*Trypia kojomis*)

MERČIUTKINA. Nėr čia ko, nėra kol Nebijau! Matėm tokių... Kiaurapilvis!

CHIRINAS. Turbūt per visą amžių bjauresnės nešu matęs... Och! Net į galvą trenkė... (*Sunkiai alsuoja*) Dar syki tau sakau... Girdi? Jeigu tu, sena baidykle, iš čia neišeisi, sumalsiu tave į miltus! Mano toks charakteris, kad visam amžiui galiu tave suluošinti! Galiu nusikaltimą padaryti!

MERČIUTKINA. Šuns balsas į dangų neina. Neišsigandau. Matėm tokių.

CHIRINAS (*beviltiškai*). Negaliu žiūrėti! Man bloga! Aš negaliu! (*Eina prie stalo ir sėdasi*) Prisileido pilną banką bobų, negaliu rašyti pranešimo! Negaliu!

MERČIUTKINA. Ne svetimo prašau, o savo, kas priklauso. Matai, koks besarmatis! Valdiškoj vietoj su veltiniais sėdi... Mužikas...

Įeina Šipučinas ir Tatjana Aleksejevna

TATJANA ALEKSEJEVNĀ (*eidama paskui vyrą*). Nuvažiavome į vakarą pas Berežnickius. Katia buvo apsivil-

kusi žydrą fuliaro suknelę lengvais mežginiais ir atviru kaklu... Jai labai tinka aukšta šukuosena, aš pati ją sušukavau... Kai apsirengė ir susišukavo — na, stačiai negali atsigrožėti!

ŠIPUČINAS (*skaudama galva*). Taip, taip... negali atsigrožėti... Čia tuoj gali ateiti žmonių.

MERČIUTKINA. Jūsų prakilnybe!..

ŠIPUČINAS (*niūriai*). Kas gi dar? Ko jums reikia?

MERČIUTKINA. Jūsų prakilnybe!.. (*Rodo į Chiriną*) Štai šitas, tasai... pabarškino pirštu sau į kaktą, o paskiau į stalą... Jūs liepėt jam išaiškinti mano reikalą, o jis tyčiojas ir visokius žodžius. Aš silpna, bejėgė moteris.

ŠIPUČINAS. Gerai, meldžiamoji, aš išaiškinsiu... imsiuos žygių... Išeikit... paskui!.. (*Į šalį*) Man prasideda podagra!..

CHIRINAS (*prieina prie Šipučino, tyliai*). Andrejau Andrejičiau, liepkit pašaukti šveicorių, tegu išmeta ją už pakarpos lauk! Kas gi čia daros?

ŠIPUČINAS (*išsigandęs*). Ne, nei Juk jinai ims spiegti, o šitame name daug butų.

MERČIUTKINA. Jūsų prakilnybe!..

CHIRINAS (*verksmingai*). Bet man juk pranešimą reikia rašyti! Nespėsiu!.. (*Grįžta prie stalo*) Negaliu!

MERČIUTKINA. Jūsų prakilnybe, tai kada aš gausiu? Man dabar pinigai reikalingi.

ŠIPUČINAS (*į šalį, pasipiktinęs*). Nuo-sta-biai bjauri boba! (*Jai švelniai*) Meldžiamoji, aš jau sakiau. Čia bankas, privati, komercinė įstaiga...

MERČIUTKINA. Pasigailėkit, jūsų prakilnybe, padarykit malonę... Jeigu neužtenka medicinos pažymėjimo, tai galiu ir iš policijos pažymėjimą atnešti. Liepkit išmokėti man pinigus!

ŠIPUČINAS (*sunkiai atsidūsta*). Ochl

TATJANA ALEKSEJEVNA (*Merčiutkinai*). Močiut, jums sakoma, kad trukdot. Kokia jūs iš tiesų.

MERČIUTKINA. Gražuole, meldžiamoji, nėr kam manimi pasirūpinti. Taip tik rodos, kad geriu ir valgau, o šiandien kafijos išgėriau be jokio malonumo.

ŠIPUČINAS (*visiškai nusiplūkęs, Merčiutkinai*). Kiek jūs norit gauti?

MERČIUTKINA. Dvidešimt keturis rublius trisdešimt šešias kapeikas.

ŠIPUČINAS. Gerai!.. (*Išima iš piniginės dvidešimt penkis rublius ir paduoda jai*) Šit jums dvidešimt penki rubliai. Imkit ir... išeiokit!

Chirinas piktai kosti

MERČIUTKINA. Nuolankiausiai dėkoju, jūsų prakilnybe... (*Isikiša pinigus*)

TATJANA ALEKSEJEVNA (*sėsdamasi šalia vyro*). Vis dėlto man laikas namo... (*Pažiūrėjusi į laikrodį*) Bet aš dar nebaigiau... Tučtuojau baigsiu ir išeinu... Kas atsitiko! Ach, kas atsitiko! Taigi nuvažiuome mes pas Berežnicčius į vakarą... Nieko sau, buvo linksma, bet nelabai... Žinoma, buvo ir Katios garbintojas Grendilevskis... Na, aš pašnekėjau su Katia, paverkiau, primokiau ją, jinai čia pat baliuje išsiaiškino su Grendilevskiu ir jam atsakė. Na, manau, viskas susitvarkė kuo geriausiai: mamą nuraminau, Katią išgelbėjau ir pati galiu būti rami. Ką tu sau manai? Prieš pat vakarienę einame mudvi su Katia alėja, ir staiga... (*Jaudindamasi*) Ir staiga girdim šūvį... Ne, ramiai apie tai kalbėti negaliu! (*Vėduojasi nosine*) Ne, negaliu!

ŠIPUČINAS (*atsidūsta*). Och!

TATJANA ALEKSEJEVNA (*verkia*). Lekiam prie altanos, o ten... ten guli vargšas Grendilevskis... su pistoletu rankoje...

ŠIPUČINAS. Ne, šito aš neatlaikysiu! Neatlaikysiu! (*Merčiutkinai*) Ko dar jums reikia?..

MERČIUTKINA. Jūsų prakilnybe ar nebūtų galima mano vyrui vėl grįžti į tarnybą?

TATJANA ALEKSEJEVNA (*verkia*). Šovė tiesiai sau į širdį... Va šičia... Katia, vargšėlė, nualpo... O jis pats baisiai persigando, guli... ir prašo atvežti daktarą. Greitai atvyko daktaras ir... nelaimingąjį išgelbėjo...

MERČIUTKINA. Jūsų prakilnybe, ar nebūtų galima mano vyrui vėl grįžti į tarnybą?

ŠIPUČINAS. Ne, neatlaikysiu! (*Verkia*) Neatlaikysiu! (*Tiesia į Chiriną abi rankas, beviltiškai*) Išvarkit ją! Išvarkit, maldauju!

CHIRINAS (*eidamas prie Tatjanos Aleksejevnos*). Lauk iš čia!

ŠIPUČINAS. Ne ją, o va šitą... šitą baisybę... (*rodo į Merčiutkiną*) va šitą!

CHIRINAS (*jo nesupratęs, Tatjanai Aleksejevnai*). Lauk iš čia! (*Trypia kojomis*) Eik lauk!

TATJANA ALEKSEJEVNA. Ką? Ką jūs? Iš proto išsikraustėt?

ŠIPUČINAS. Tai siaubinga! Nelaimingas aš žmogus! Varkite ją! Varkit!

CHIRINAS (*Tatjanai Aleksejevnai*). Lauk! Suluošinsiu! Sumalsiu! Nusikaltimą padarysiu!

TATJANA ALEKSEJEVNA (*bėga nuo jo, jis iš paskos*). Kaip jūs drįstat? Jūs akiplėša! (*Rėkia*) Andrejau! Gelbėk! Andrejau! (*Spiegia*)

ŠIPUČINAS (*bėga paskui juos*). Liaukitės! Maldauju! Tyliau! Pasigailėkit manęs.

CHIRINAS (*vejasi Merčiutkiną*). Lauk iš čia! Gaudykite! Muškite! Duokit jai!

ŠIPUČINAS (*rėkia*). Liaukitės! Prašau! Maldauju!

MERČIUTKINA. Viešpatie... Viešpatie!.. (*Spiegia*) Viešpatie!..

TATJANA ALEKSEJEVNA (*rėkia*). Gelbėkite! Gelbėkite! Ach, ach... bloga! Bloga! (*Užšoka ant kėdės, paskiau krenta ant sofos ir dejuoja lyg apalpusi*)

CHIRINAS (*vejasi Merčiutkiną*). Muškite ją! Lupkite! Duokit!

MERČIUTKINA. Ach, ach... dievulėliau, akyse tamsu! Ach! (*Be sąmonės krenta Šipučinui ant rankų*)

Beldimas į duris ir balsas už scenos: „Deputacija!“

ŠIPUČINAS. Deputacija... reputacija... okupacija...

CHIRINAS (*trypia kojomis*). Lauk, velniai rautų! (*Raitojasi rankoves*) Duokit ją šen! Galiu nusikaltimą padaryti!

Įeina penkių žmonių deputacija; visi su frakais. Vienas neša sveikinimo raštą aksomo apvaisais, kitas — ašo Pro duris iš kontoros žiūri tarnautojai. Tatjana Aleksejevna ant sofos, Merčiutkina Šipučino glėby, abi tliai dejuoja

BANKO NARYS (*garsiai skaito*). Didžiai gerbiamas brangus Andrejau Andrejevičiau! Mesdami retrospektyvų žvilgsnį į mūsų finansinės įstaigos praeitį ir mintimis pabėgdami jos nuolatinio kilimo istoriją, mes patiriame kildžiugiausią išpūdį. Tiesa, pradiniu jos egzistencijos laikotarpiu nedidelis pagrindinis kapitalas, kokių nors rimtųjų operacijų nebuvimas, taip pat neapibrėžti tikslai vi rimtumu kėlė hamletišką klausimą: „Būti ar nebūti?“, vienu metu net pasigirdo balsų dėl banko uždarymo. E šit įstaigos priešakyje atsistojote jūs. Jūsų žinios, energija ir jums būdingas taktas buvo nepaprastos sėkmės ir rezultatų suklestėjimo laidas. Banko reputaciją... (*kosti*) banko reputaciją...

MERČIUTKINA (*dejuoja*). Ai! Ai!

TATJANA ALEKSEJEVNA (*dejuoja*). Vandens! Vandens!

BANKO NARYS (*skaito toliau*). Banko reputaciją (*kosti*) reputaciją jūs iškėlėt į tokį aukštį, kad mūsų įstaiga dabar gali lenktyniauti su geriausiomis užsienio įstaigomis...

ŠIPUČINAS. Deputacija... reputacija... okupacija... Į kaimą sutemus keleiviai du ėjo ir meiliai tarp savęs paliai kalbėjo⁷. Oi nesakyk, kad pražudei jaunystę, kad kentėjai dėl manęs...

BANKO NARYS (*sutrikęs skaito toliau*). Todėl, mes mi objektyvų žvilgsnį į šią dieną, mes, didžiai gerbiama: brangus Andrejau Andrejevičiau... (*Tylesniu balsu*) Todėl atveju mes paskui. Mes geriau paskui...

Sutrikę išeina

Uždanga

---

⁷ I. Krylovo pasakėčios „Keleiviai ir šunes“ eilutės, Vertė P. minas.